

โพน : เครื่องดนตรีพิธีกรรมและการแข่งขันในจังหวัดพัทลุง

THE PHON : CEREMONIAL INSTRUMENT USED FOR COMPETITION IN PHATTALUNG PROVINCE

คมสันต์ วงศ์วรรณ ๕๐๓๗๕๔๖ MSMS/D

ปร.ด. (ดนตรี)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์, กศ.บ., กศ.ม., ศศ.ม., Ph.D.

สุกรี เจริญสุข, กศ.บ., M.M.E., D.A., พูนพิศ อมาตยกุล ราชบัณฑิต, M.D., M.A., Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยหัวข้อ “โพน : เครื่องดนตรีพิธีกรรมและการแข่งขันในจังหวัดพัทลุง” ใช้วิธีดำเนินการศึกษาแบบวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและบทบาทหน้าที่ของโพนในพื้นที่ศึกษา ความเชื่อ พิธีกรรม ลักษณะทางกายภาพ คุณภาพเสียง โพนในด้านเสียง ผลกระทบต่อจิตใจและรูปแบบการแข่งขัน โพน การศึกษาข้อมูลจากเอกสารข้อมูลภาคสนาม สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการระดับลึกและสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ผลการวิจัยมีดังนี้

ประวัติความเป็นมาของโพน มีการใช้โพนมาตั้งแต่สมัยอดีตไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่ามาจากที่ใด แต่พบว่ามี การสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน โพนเป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ที่จัดอยู่ในประเภทอวณัฑะ ตามวัฒนธรรมดนตรีของอินเดีย โพนมีบทบาทหน้าที่ เพื่อตีบอกเวลาพระฉันภัตตาหาร (ปกติเวลา ๐๗.๐๐น. และ ๑๑.๐๐น.) ตีบอกเวลาในวันที่ไม่เห็นดวงอาทิตย์ติดต่อกันเป็นเวลานาน (ในอดีต) บอกสัญญาณนัดแนะประชุมหรือรวมกลุ่ม เตือนการเตรียมงานของกลุ่ม เช่น ลากพระ รับกฐิน บอกเหตุร้ายหรือขอความช่วยเหลือ ติให้จังหวัดหะความพร้อมของหมู่คณะ เช่น ลากพระ ลากซุง และเพื่อการแข่งขัน

ความเชื่อ พิธีกรรม มีความเชื่อที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีต โดยเริ่มจากการทำโพนจนถึงการแข่งขัน ลักษณะทางกายภาพ คุณภาพเสียงขึ้นอยู่กับขนาดของโพน กรรมวิธีการผลิตและภูมิปัญญาของช่างแต่ละคน ด้านผลกระทบต่องจิตใจนั้นประชาชนมีความผูกพันเมื่อได้ยินเสียง โพนก็มีความสุขที่จะได้ทำบุญในงานลากพระ

รูปแบบการแข่งขันแบ่งการแข่งขันออกเป็น ๔ รุ่น ตามขนาดของโพน วิธีการแข่งขันแบบแพ็คต้ออก แล้วจับคู่จนได้คู่ชิงชนะเลิศ สำหรับรูปแบบการตีโพนในการแข่งขันพบว่ากระสวนจังหวัดพัทลุงประกอบด้วยโพนเสียงทุ้มตื้นและโพนเสียงแหลมตื้น ใช้อัตราจังหวะ ๔/๔ เป็นหลักอัตราความเร็วเฉลี่ย M.M. = ๑๓๓

คำสำคัญ: โพน / ประวัตติ / ความเชื่อ พิธีกรรม / การแข่งขัน

๓๖๕ หน้า

THE PHON: CEREMONIAL INSTRUMENT USED FOR COMPETITION IN PHATTALUNG PROVINCE**KOMSON WONGWAN 5037946 MSMS/D****Ph.D. (MUSIC)****THESIS ADVISORY COMMITTEE: NARONGCHAI PIDOKRAJT, B.ED., M.ED., M.A., Ph.D., SUGREE CHAREONSOOK, B.ED., M.M.E., D.A.****POONPIT AMATYAKUL, M.D., M.A., Ph.D.****ABSTRACT**

The objective of this qualitative study on “The Phon: Ceremonial Instrument used for Competition in Phattalung Province” was to investigate the history and roles of The Phon in the study area, beliefs, rituals related to it, its physical characteristics, sound quality, psychological effects, and competition styles. The data were collected from related documents, the fields, informal in-depth interviews, and participatory observations. The results of the study were as follows.

Historically, Phon has been used from the past without certain evidence of its origin. However, it was found that it has been past down to the present descendents. The Phon is a percussion instrument in the category *Avanaddh* (membranous percussion instrument) according to the Indian musical culture. Regarding the role of the Phon, its sound tells the mealtimes for Buddhist monks (the regular time is 07.00 a.m. and 11.00 a.m.). In the past, Phone was used to tell the time when the sun could not be seen for a long time. Moreover, it was also used to tell the meeting time or gathering time; to remind the group to prepare ceremonies such as the Buddha float-pulling ceremony, a log-pulling ceremony, and to tell the competition time.

Beliefs and rituals that had been past down began from the making of Phon to the competition of the Phon playing. The Phon’s physical characteristics and sound quality depend on the size, how it is made and the wisdom of each maker. Psychologically, the sound of The Phon affects people’s feeling; they feel happy when hearing it and want to make merit during the Buddha float-pulling ceremony.

The competition styles can be divided into four categories according to its size. In the competition, the defeated team of competitors of each pair has to be out of the competition. The winning team of each pair is then matched with another winning team, and the winning team of the last pair is the winner. Regarding the style of The Phon playing, it was found that the rhythm pattern consisted of the bass Phon that is played as the main sound interrupted by the sound of the high-pitched drum played mainly in 4/4 time with the average speed of M.M.= 133

KEY WORDS: THE PHON / HISTORY / BELIEF RITUAL / COMPETE

369 pages